Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD | **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

CZERWIEC 2011

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 20). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza polega na rozwiązaniu testu, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a trzecia – napisania wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

MWO-R1_1P-113

CZĘŚĆ I – Test *(20 punktów)*

Zadanie 1. *(1 pkt)*

Podkreśl odpowiedź określającą, czym jest postawa asertywna.

A. ścisłe podporządkowanie się poglądom obowiązującym w danej grupie

B. odrzucenie obowiązujących w danej grupie wartości

C. respekt przed działaniami organów państwa

D. umiejętność pełnego wyrażania siebie w kontaktach z innymi ludźmi

Zadanie 2. *(2 pkt)*

Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Wpisz odpowiednie nazwy mniejszości, status prawny tych mniejszości w Rzeczypospolitej Polskiej oraz cyfry, którymi oznaczono je na mapie.

Mapa. Mniejszości narodowe, etniczne i posługujące się językiem regionalnym w Polsce



Nazwa	Status prawny mniejszości w Polsce	Cyfra na mapie
	Mniejszość posługująca się językiem regionalnym	
Niemcy		
		5

Zadanie 3. *(2 pkt)*

Uzupełnij tabelę, wpisując we właściwe miejsca nazwy opisanych zjawisk społeczno-politycznych, traktowanych jako patologie władzy publicznej.

	Opis	Nazwa
A.	Obsadzanie stanowisk kierowniczych w państwie osobami pochodzącymi z rodziny.	
B.	Ośrodki władzy podejmują decyzje, kierując się przede wszystkim korzyścią określonych regionów lub grup społecznych.	
C.	Układ nieformalnych zależności w aparacie władzy, w którym protektor roztacza opiekę nad podopiecznymi w zamian za ich poparcie i lojalność w określonych sytuacjach.	

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Podkreśl nazwę państwa o systemie parlamentarno-komitetowym.

A. Francja

B. Szwajcaria

C. Watykan

D. Wielka Brytania

Zadanie 5. *(1 pkt)*

Wymień dwie konstytucyjne zasady ustrojowe Rzeczypospolitej Polskiej, określające ustrój terytorialno-prawny.

- .....
- .....

Zadanie 6. *(1 pkt)*

Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Kancelaria Prezydenta RP wyjaśniła, że Lech Kaczyński podjął decyzję o uhonorowaniu Orderem Zasługi Rzeczypospolitej 17 działaczy wyróżniających się w pracach na rzecz przemian w Europie Środkowo-Wschodniej.

Źródło: „Dziennik. Gazeta Prawna", 26-29.11.2009.

Czy podjęcie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powyższej decyzji wymaga kontrasygnaty? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Uzupełnij zdanie, wpisując nazwę właściwego organu władzy Rzeczypospolitej Polskiej.

Niespełna dwa miesiące temu ..... oddalił skargę kasacyjną Rady Miasta Lublin i utrzymał w mocy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 18 listopada 2008 r., w którym sąd ten uznał, że żaden przepis rangi ustawowej nie upoważnia rady gminy do przyznawania studentom uczelni wyższych stypendiów z budżetu gminy.

Zadanie 8. *(1 pkt)*

Rozstrzygnij, które zdania dotyczące prawa konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabelę obok każdego zdania wpisz odpowiednio: *prawda* lub *fałsz.*

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	Mandat posła na Sejm RP można łączyć z funkcją Prezesa Narodowego Banku Polskiego.	
B.	Warunkiem formalnym wniesienia skargi konstytucyjnej jest orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności ustawy lub innego aktu normatywnego.	
C.	Źródłami powszechnie obowiązującego prawa w Rzeczypospolitej Polskiej są Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.	

Zadanie 9. *(2 pkt)*

Podaj nazwy ustaw, których fragmenty zamieszczono poniżej.

A. Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb zgłaszania kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów, przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, a także zasady prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej.

.....

B. Art. 8. § 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
Art. 9. W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.
Art. 10. § 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

.....

Zadanie 10. *(1 pkt)*

Podaj nazwę dokumentu wyznaczającego katalog praw człowieka I generacji, który został przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1948 roku.

.....

.....

Zadanie 11. *(2 pkt)*

Na podstawie mapy z zaznaczonymi trasami podróży uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy państw, których dotyczą podane informacje oraz numery tras związanych z opisywanym państwem.



	Opis państwa	Nazwa opisanego państwa	Numer trasy na mapie
A.	Trasa przebiega przez państwo, które nie jest członkiem UE, a na jego granicy zostanie przeprowadzona kontrola paszportowa.		
B.	Punktem docelowym jest państwo należące do UE, na granicy którego zostanie przeprowadzona kontrola paszportowa.		
C.	Punktem docelowym jest państwo, które nie jest członkiem UE, a na jego granicy nie zostanie przeprowadzona kontrola paszportowa.		

Zadanie 12. *(1 pkt)*

Uporządkuj państwa powstałe po rozpadzie Jugosławii (SFRJ) według chronologii ich powstawania. Obok państwa, które powstało najwcześniej, wpisz cyfrę 1, a przy kolejnych – odpowiednio 2, 3, 4.

A. Kosowo .....

B. Serbia i Czarnogóra .....

C. Bośnia i Hercegowina .....

D. Czarnogóra .....

Zadanie 13. *(2 pkt)*

Podaj imiona i nazwiska Prezydentów RP oraz Prezesów Rady Ministrów RP, którzy sprawowali urząd w czasie, kiedy miały miejsce wydarzenia wymienione w tabeli.

	Wydarzenie	Prezydent RP	Prezes Rady Ministrów RP
A.	podpisanie przez Polskę konkordatu ze Stolicą Apostolską		
B.	wstąpienie Polski do Unii Europejskiej		
C.	wstąpienie Polski do Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego		

Zadanie 14. *(2 pkt)*

Uzupełnij zdania dotyczące organizacji politycznych Zakaukazia. W odpowiednie miejsca wpisz: A, B, C – nazwę państwa, D – przymiotnik, określający państwa, których nie uznaje wspólnota międzynarodowa.

Trzy państwa Zakaukazia powstałe w wyniku rozpadu ZSRR, które są uznawane przez wspólnotę międzynarodową to (w kolejności alfabetycznej): A) ....., B) ..... i C) ..... . Dwa ostatnie z tych państw nie kontrolują w pełni swego terytorium, bowiem na obszarach Górnego (Górskiego) Karabachu, Osetii Południowej oraz Abchazji funkcjonują państwa D) ..... .

CZĘŚĆ II – Analiza materiałów źródłowych *(10 punktów)*

Zadanie 15. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Teoria Rawlsa jest dojrzała intelektualnie, wszechstronna i sławna. Stanowi doskonały punkt wyjścia do dyskusji na temat zasad ustrojowych dowolnego państwa. Jej siła tkwi w pomysłowym powiązaniu dwóch wartości uznanych za fundamentalne przez całą nowożytną filozofię polityki: wolności i równości. Wszystkie ustroje polityczne znane z historii i z teoretycznych rozważań rozbijały się zawsze o ten sam problem: jak pogodzić szeroką wolność z powszechną równością? Wiemy, że bez trudu można zaprowadzić każdą z tych wartości, jeśli zrezygnuje się z pozostałej. By zrealizować nieograniczoną wolność, wystarczy wywołać wojnę domową, rozbić istniejące instytucje państwowe, sprowadzić społeczeństwo do stanu natury. Każdy może być wtedy tak swobodny, jak tego zapragnie, lecz szybko okazuje się, że niewiele osób pragnie tak szerokich wolności, jakie im zapewnia anarchia. Łatwo też o odwrotny efekt. Bez trudu można zaprowadzić idealną równość, jeśli tylko na jej straży postawi się partię totalitarną, policję, donosicieli i centralny bank [...] Anarchia zapewnia każdemu nieograniczoną wolność, ale odbiera mu bezpieczeństwo [...] Z drugiej strony komunizm państwowy, choć gwarantuje każdemu minimum egzystencji i znaczne bezpieczeństwo przed napaścią, odbiera jednocześnie możliwość planowania własnego losu wedle swego uznania, a tym samym skutecznie zniechęca do pracy i do inwestowania. [...]

W propozycji Rawlsa społeczeństwo sprawiedliwe to zbiorowość ludzka, która dobrowolnie przyjęła system polityczny zapewniający powszechną wolność, równość i dobrobyt, łącząc te wartości przez zastosowanie swoistego mechanizmu *checks and balances**. Wolność ma być możliwie jak najszerzej pojęta, lecz ogranicza ją wzgląd na najuboższych. Równość gwarantuje każdemu tę samą dozę szacunku i zapewnia pomoc państwową w przypadku krachu życiowego. [...] Każdy racjonalnie myślący człowiek uzna za najważniejsze ochronić się przed złym losem, bez względu na to, jak prawdopodobne jest takie lub inne nieszczęście. Nikt na przykład nie chciałby się przekonać [...], że jest chory na hemofilię i musi wydawać z własnej kieszeni 4 tys. dolarów rocznie na niezbędne lekarstwa. Każdy raczej zdecyduje, że należy wprowadzić rozbudowany system ubezpieczeń od utraty zdrowia, od utraty życia, od bankructwa, bezdomności, bezrobocia itp. Ta dość kosztowna polityka określana jest jako maksymin. Jest to strategia zagwarantowania sobie możliwie najwyższej z minimalnych wpłat, jakie społeczeństwo oferuje ofiarom nieszczęść i niepowodzeń.

Rawls zakłada, że za zasłoną niewiedzy ludzie będą wybierać maksymin, ponieważ bardziej będą się bali nieszczęść niż ufali pomyślności losu.

Źródła: J. Hołówka, *Jak można poprawić teorię Rawlsa*, „Civitas. Studia z Filozofii Polityki", nr 4/2000.

* *checks and balances* – hamowanie się i równowaga

A. Podaj, co – według autora tekstu – jest najtrudniejszym do rozwiązania problemem ustrojowym państwa. Jakie rozwiązanie tego problemu znalazł autor?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Wskaż sprzeczność między teorią Johna Rawlsa a zasadami ideologicznymi i praktyką funkcjonowania anarchizmu i komunizmu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Można – jak sądzę – wyróżnić dwie główne przyczyny sukcesu neoliberalizmu. Jeśli prześledzi się literaturę ekonomiczną lat pięćdziesiątych, sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, na temat krajów słabo rozwiniętych, i to nie tylko tę wywodzącą się z marksizmu, znajdzie się twierdzenie, że jedyną siłą zdolną wyrwać te kraje z „zaklętego kręgu ubóstwa" jest państwo (Rosenstein-Rodan, Nurkse, Myrdal). Jednakże żaden kraj Trzeciego Świata nie odniósł samodzielnie jakiegoś spektakularnego sukcesu dzięki gospodarczemu zaangażowaniu państwa. [...]

Lata osiemdziesiąte zostały zdominowane, jak pisze Joaquin Estefania w „El Pais", „przez rewolucję konserwatywną, której przewodzili Reagan i Thatcher. Jej hegemonia była tak intensywna w ośrodkach władzy, na uniwersytetach, w think tanks*, w kołach finansowych itd., że owa rewolucja stała się czymś w rodzaju jedynie słusznej myśli, a jej program uznano za ideologię całego świata: rynek najlepiej rozwiązuje wszystkie problemy; pomniejszanie roli państwa oznacza rozwój cywilizacji; skończyła się historia, społeczeństwo będzie zawsze kapitalistyczne i liberalne; liberalizm prowadzi niezawodnie do demokracji". Liberalne rynki, prywatyzacja i deregulacja rzeczywiście zaczęły odnosić sukcesy. Gospodarki poszczególnych krajów, uwolnione od nadmiernej opiekuńczości państwa, zaczęły się rozwijać szybciej i efektywniej. Dodatkowo w sukurs tej rewolucji przyszedł upadek socjalizmu, o którego klęsce bardziej jeszcze niż niedostatek demokracji zadecydowała nieefektywność gospodarcza. Remedium na nadmiar państwa stał się wolny rynek. Nieprzypadkowo zatem na początku lat dziewięćdziesiątych Francis Fukuyama publikuje „Koniec historii", zwiastujący powszechne panowanie kapitalizmu w jego liberalnej i demokratycznej postaci.

Wolna gra sił rynkowych w wielu przypadkach przynosiła spektakularne zwycięstwa w porównaniu z tradycyjnym etatyzmem. Czy to znaczy, że wolny rynek produkuje tylko rozwiązania korzystne, natomiast zjawiska negatywne, jeśli się pojawiają, wynikają wyłącznie z niedoboru rynku, a nie z jego nadmiaru? [...] Jest rzeczą oczywistą, że rola państwa musi wzrastać w warunkach kryzysów. Nawet najzagorzalsi zwolennicy rynku dzisiaj wobec kryzysu finansowego sami wskazują na konieczne przedsięwzięcia. Takie między innymi jak reforma światowego systemu walutowego. [...] Niezbędne reformy możliwe są tylko przy rozsądnej ingerencji państwa. Takiej, która by nie niszczyła zalet, rzeczywiście olbrzymich, wolnego rynku, ale która by nałożyła wędzidła dla kapitału spekulacyjnego.

Źródło: J. Kleer, *Między tyranią rynku a tyranią państwa*, „Polityka", nr 45/1998.

* *think tanks* – niezależne ośrodki eksperckie zajmujące się analizami dotyczącymi spraw publicznych

A. Wymień – za autorem tekstu – trzy czynniki, które miały wpływ na sukces teorii neoliberalnych u schyłku XX wieku.

- .....
  .....
- .....
  .....
- .....
  .....

B. Przedstaw, w jakich przypadkach – zdaniem autora tekstu – gospodarka rynkowa powinna zostać wsparta przez działania państwa.

- .....
- .....

Zadanie 17. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Własność to podstawowy stosunek, w który wchodzą ze sobą człowiek i natura. Stanowi ona zatem pierwsze stadium uspołecznienia przedmiotów i warunek istnienia wszelkich wyższych instytucji. Niekoniecznie jest wytworem chciwości lub wyzysku, lecz koniecznie należy do procesu, w wyniku którego ludzie wyzwalają się spod władzy rzeczy, kształtując oporną naturę według założonego wzorca. Poprzez własność człowiek nasyca swój świat wolą i tym samym zaczyna odkrywać siebie jako istotę społeczną. [...]

Zastanówmy się bowiem, czym są ludzie bez instytucji własności. Żadnego przedmiotu w świecie nie mogą zidentyfikować jako własny; stąd nie mogą swobodnie dysponować przedmiotami i oczekiwać od innych, że im ich użyczą. Wszystko, czego pragną, postrzegają jako obiekt pragnienia, a nie coś, do czego są uprawnieni. Nie mogą też postrzegać żadnego składnika rzeczywistości jako związanego z kimkolwiek innym (chyba że na skutek jakiejś przypadkowej gry interesów). Osoba, która sprawuje władzę nad lasami i polami, ma nie większe prawo do dysponowania nimi aniżeli jej sąsiad. Pojęcia „uprawnienia" i „posiadania" nie fundują wspólnego rozumienia świata, który w konsekwencji pozostaje dla nich obu czymś obcym, a zarazem polem bitwy. Bitwy tej nie może zakończyć akt darowizny, ponieważ darowizna wymaga własności. Przedmioty nie mogą zatem odegrać żadnej roli w ustanawianiu lub wzmacnianiu stosunków społecznych. Zamiast tego stoją całkowicie poza światem ludzi, tworząc nieożywioną, nieludzką scenografię dla antropomorficznych stosunków między nimi.

Jeśli ludzie mają się przebudzić z tego stanu do prawdziwej samoświadomości – świadomości siebie jako podmiotów – to muszą ujrzeć świat przez pryzmat innych kategorii, kategorii uprawnienia, odpowiedzialności i wolności. Umożliwia im to instytucja własności. Jako własność przedmiot nie jest już zwykłą rzeczą nieożywioną, skupiają się bowiem wokół niego uprawnienia i zobowiązania. Te uprawnienia i zobowiązania nie muszą być (na początku) kontraktualne. Kwestia, w jaki sposób powstają, nie ma większego bezpośredniego znaczenia. Ważne jest natomiast, że zanim się wykształcą, zanim własność przejdzie od stadium kontroli de facto do stadium zinstytucjonalizowanego uprawnienia, nie przyczynia się do budowy społeczeństwa ludzkiego. Poprzez własność i wiązane z nią uprawnienia przedmiot jest wydźwignięty ze swej „rzeczowości" i wciągnięty w świat ludzki. Nosi teraz znamię ludzkich stosunków społecznych i zawiera odbity obraz właściciela jako istoty społecznej. Wbudowując w świat prawa majątkowe, człowiek przerabia świat na obraz swego prawdziwego – społecznego – ja. Z amorficznej przestrzeni świat staje się jego domem.

Źródło: R. Scruton, *Co znaczy konserwatyzm*, Poznań 2002.

A. Podaj – za autorem tekstu – trzy doświadczenia, jakie są udziałem człowieka nieposiadającego własności.

- .....
- .....
- .....

B. Wymień – za autorem tekstu – trzy konsekwencje instytucji własności.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 18. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Wydawało się, że prawa Człowieka – wraz z amerykańskim systemem gwarancji – są znalezionym nareszcie kamieniem filozoficznym dobrej konstytucji wolnego państwa. [...] Ewolucja filozofii praw Człowieka zmąciła ów optymizm. Oto bowiem klasyczne, sformułowane u schyłku XVII i w XVIII w., [osobiste i] polityczne prawa Człowieka – prawo do życia, do wolności, do bezpieczeństwa, do oporu przeciw uciskowi – wpływowym siłom społecznym już nie wystarczały. Pojawiła się druga generacja praw Człowieka – prawa socjalne i ekonomiczne [...].

Prawicowi krytycy praw ekonomicznych i socjalnych mieli w zanadrzu argumenty do dziś jeszcze żywotne. Tradycyjne, [osobiste i] polityczne prawa człowieka są stosunkowo łatwe w realizacji. Mają one *charakter negatywny*, tzn. zobowiązują państwo do powstrzymania się od działań uniemożliwiających czy utrudniających korzystanie z tych praw. Prawa ekonomiczne i socjalne mają natomiast *charakter pozytywny*, a więc zobowiązują państwo do różnych świadczeń na rzecz obywateli. [...] Ostry podział na negatywne i pozytywne treści praw Człowieka można jednak było zakwestionować. [...] rządy muszą asygnować wcale niemałe środki i podejmować pozytywne działania, by przy pomocy policji, sądów, wojska chronić nasze prawa do życia, do wolności, do własności. [...]

Rozkwit, w świecie zachodnim i w latach powojennych, socjalnych zadań państwa zdawał się zadawać kłam konserwatywnym opiniom, że gwarancje praw drugiej generacji przekraczają możliwości wysoko rozwiniętych i ceniących demokracje państw współczesnego świata. Optymiści, tacy jak szwedzki ekonomista Gunnar Myrdal, laureat Nagrody Nobla, wyrażali przekonanie, że od nowoczesnego państwa dobrobytu, *welfare State,* prowadzić będzie droga – prosta, choć zapewne długa – do świata dobrobytu, *welfare world*. Nic tedy dziwnego, że jeszcze stosunkowo niedawno państwa zachodnie, nawet niezbyt zamożne, wpisywały do swych konstytucji długie listy praw socjalnych i ekonomicznych [...]. Rychło jednak zauważono, że intensywne realizowanie praw socjalnych i ekonomicznych, opieka nad obywatelami *od kolebki po grób* przeobraża się w państwową kuratelę nad nimi. Programy socjalne się biurokratyzują, nasila się kontrola nad korzystającymi z ich dobrodziejstw. Innymi słowy, realizowanie konstytucyjnych praw socjalnych i ekonomicznych może zagrozić korzystaniu z praw wolnościowych. [...] w dodatku techniczna i ekonomiczna ewolucja społeczeństw wysoko rozwiniętych sprawia, że coraz trudniej jest realizować niektóre obietnice państwa opiekuńczego. Jak się wydaje, nie da się już zagwarantować pełnego zatrudnienia [...].

Źródło: J. Baszkiewicz, *Dylematy konstytucyjne państw* (w:) K.A. Wojtaszczyk. W. Jakubowski (red.), *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, Warszawa 2007.

A. Przedstaw – za autorem tekstu – dwa argumenty świadczące o zasadności realizacji przez państwo praw człowieka II generacji.

- .....

  .....

- .....

  .....

B. Wskaż – za autorem tekstu – zagrożenie dla wolności płynące z realizacji praw człowieka II generacji.

.....

.....

.....

Zadanie 19. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Wolność mierzy się zazwyczaj zakresem, w jaki nikt nie ingeruje w naszą działalność. W tym sensie wolność polityczna jest po prostu sferą, w której człowiek może działać bez przeszkód ze strony innych ludzi. Jeśli inni uniemożliwiają mi zrobienie czegoś, na co miałbym ochotę, moja wolność jest w tym zakresie ograniczona; a jeśli sfera wolności kurczy się za sprawą innych ludzi poniżej pewnego minimum, można powiedzieć, że znajduję się pod przymusem, albo jak kto woli, że jestem zniewolony. Jednakże pojęcie przymusu nie obejmuje wszystkich form ograniczenia możliwości działania. [...] Sama niemożność osiągnięcia celów nie świadczy jeszcze o braku wolności politycznej. [...] Uważam się za ofiarę przymusu lub niewoli dopiero wówczas, kiedy wierzę, iż niemożność uzyskania przeze mnie jakiejś rzeczy wynika z faktu, że jacyś ludzie tak ułożyli sprawy, abym ja, w przeciwieństwie do innych, nie mógł mieć dosyć pieniędzy na jej nabycie. [...] Kryterium ucisku stanowi moją subiektywną ocenę roli, jaką grają, pośrednio lub bezpośrednio, inni ludzie w udaremnianiu, celowym lub bezwiednym, moich zamierzeń. Bycie wolnym oznacza w tym sensie, że nikt nie wtrąca się w moje sprawy. Im większy obszar tego niewtrącania się, tym większa jest moja wolność.

To właśnie mieli na myśli klasycy angielskiej myśli politycznej, kiedy używali słowa wolność. Różnili się w kwestii, jak wielki może albo powinien być ten obszar. Zakładali, że, realnie rzecz biorąc, nie może on być nieograniczony, ponieważ stwarzałoby to stan, w którym każdy by mógł bez ograniczeń ingerować w życie innych ludzi; taki rodzaj „naturalnej" wolności prowadziłby do społecznego chaosu, w którym nie byłyby zaspokajane minimalne potrzeby ludzkie, albo silni położyliby kres wolności słabych. Ponieważ byli świadomi, że cele i działania ludzi nie są ze sobą automatycznie zharmonizowane, i ponieważ (niezależnie od swych oficjalnych poglądów) cenili wysoko inne cele, takie jak sprawiedliwość, szczęście, kultura, bezpieczeństwo albo różne stopnie równości, gotowi byli przykroić wolność w interesie innych wartości, a w gruncie rzeczy w interesie samej wolności. [...]

Źródło: I. Berlin, *Cztery eseje o wolności*, Poznań 2000.

A. Wyjaśnij, jak autor rozumie pojęcie zniewolenia.

.....

.....

.....

.....

.....

B. Wyjaśnij, czym różni się wolność pozytywna od wolności negatywnej.

.....

.....

.....

.....

.....

CZĘŚĆ III – Wypracowanie *(20 punktów)*

Zadanie 20. *(20 pkt)*

Napisz wypracowanie na jeden z podanych tematów, wykorzystując materiały źródłowe zawarte w II części arkusza.

Temat nr 1

Porównaj model państwa liberalnego i socjalnego. Przedstaw ich krytykę z punktu widzenia realizacji funkcji socjalnej i gospodarczej państwa.

Temat nr 2

Przedstaw przejawy realizacji równości i wolności we współczesnych państwach demokratycznych. Wyjaśnij, na czym mogą polegać kolizje tych wartości.

Wybieram temat nr ……

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

PESEL

MWO-R1_1P-113

Miejsce na naklejkę
z nr PESEL

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

WYPEŁNIA EGZAMINATOR

Suma punktów									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
50									
☐									

KOD EGZAMINATORA

KOD ZDAJĄCEGO

.....
Czytelny podpis egzaminatora